

Izglītības un zinātnes ministrija

Vaļņu iela 2, Rīga, LV - 1050, tālr. 67226209, e-pasts pasts@izm.gov.lv, www.izm.gov.lv

Rīgā 10.10.2022. Nr. 4-10e/22/2874
Uz _____ Nr. _____

Latvijas Republikas tiesībsarga
Bērnu tiesību nodaļas
vadītājai L.Grāverei
tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Par atzinumā ietverto rekomendāciju izpildi

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) ir izskatījusi Jūsu 2022. gada 5. septembra vēstuli (ministrijā reģistrēta ar Nr. 4-10e/22/5154), kurā lūgts sniegt aktuālo informāciju par tiesībsarga 2021. gada 30. novembra taisītajā atzinumā pārbaudes lietā Nr. 2021-37-20G izklāstīto problēmu risināšanas virzību, kā arī uzskaitīt konkrētus tiesiskā regulējuma un iekļaujošas izglītības sistēmas pilnveidošanas pasākumus.

Saistībā ar lūgumu uzskaitīt konkrētus tiesiskā regulējuma pilnveidošanas pasākumus, informējam, ka Tiesību aktu portālā ir sagatavots tiesību akta projekts Nr. 22-TA-2178 „Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 16. oktobra noteikumos Nr. 709 „Noteikumi par pedagoģiski medicīniskajām komisijām”” (turpmāk – noteikumu projekts)¹, kas tuvākajā laikā tiks nodots sabiedriskai apspriešanai. Noteikumu projekta mērķis ir saskaņot Valsts un pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju (turpmāk kopā – komisijas) kompetences sadalījumu ar pamatizglītības programmu īstenošanas posmiem², kā arī pilnveidot pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju (turpmāk – pašvaldību komisija) darbību. Tā kā ministrija saskatījusi nepieciešamību pašvaldību komisiju darbībā plašāk attīstīt agrīnās palīdzības sniegšanu izglītojamo dzīves vietā, noteikumu projekts paredz deleģēt pašvaldību komisijām kompetenci sniegt atzinumu par atbilstošāko speciālās pamatizglītības programmu izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem, smagiem garīgās attīstības vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem, mācīšanās traucējumiem, valodas traucējumiem vai garīgās veselības traucējumiem no 1. līdz 6. klasei, kā arī vispārējās pamatizglītības programmu no 1. līdz 6. klasei, savukārt Valsts pedagoģiski medicīniskai komisijai (turpmāk – valsts komisija) – par speciālās pamatizglītības programmu izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem, smagiem garīgās attīstības vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem, mācīšanās traucējumiem, valodas traucējumiem vai garīgās veselības traucējumiem no 7. līdz 9. klasei. Vienlaikus noteikumu projekts paredz:

- 1) precizēt komisiju pienākumus;
- 2) noteikt komisiju atzinuma spēkā esamības termiņu, kad veicama izglītojamo veselības, spēju

¹ Pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/>

² Vispārējās izglītības likuma 30. panta otrā prim daļa (pieejama: <https://likumi.lv/ta/id/20243>) nosaka, ka pamatizglītības pirmā posma izglītības programmu īsteno no 1. līdz 6. klasei un pamatizglītības otrā posma izglītības programmu īsteno no 7. līdz 9. klasei, šim regulējumam atbilstošus programmu paraugus nosaka Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumi Nr. 747 „Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” (pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/303768>).

- un attīstības līmeņa atkārtota izvērtēšana komisijās, lai nodrošinātu, ka izglītojamiem ar speciālajām vajadzībām ir aktualizēti komisiju atzinumi;
- 3) noteikt gadījumus, kad izglītojami varēs saņemt atzinumu par atbilstošāko izglītības programmu un atbalsta pasākumiem mācību satura apgūvē bez izglītojamā klātbūtnes komisiju sēdēs;
 - 4) noteikt, ka komisijās tiek saņemta izglītības iestāžu sniegtā informācija par izglītojamiem.

Papildus līdz 2022. gada 26. decembrim komisiju informācijas sistēmā plānots veikt pilnveides pasākumu kopumu³.

Informējam, ka ministrija vairākkārtīgi rīkotajās iekšējās sanāksmēs ar Valsts izglītības satura centra (turpmāk – centrs) un valsts komisijas pārstāvjiem ir pārrunājusi jautājumus gan par komisiju darbības pilnveidi, gan par konstatēto problēmu iespējamiem risinājumiem⁴. Ministrija atzīst, ka līdz šim visiem identificētajiem problēmjasautājumiem nav rasts tūlītējs risinājums, jo līdz šim nav saņemta arī Pārresoru koordināciju centra atbilde par turpmāko Pedagoģiski psiholoģiskā atbalsta dienesta izveides virzību, kas tika piedāvāts kā komisiju sistēmas reformas risinājums un cita starpā paredzēja valsts komisijai deleģēt monitoringa un uzraudzības funkcijas.

Vienlaikus, lai risinātu praksē aizvien konstatētās situācijas, ka 5.-9. klašu izglītojamie ir uzņemti vai turpina apgūt speciālās pamatizglītības programmu, pamatojoties uz pašvaldības komisiju izsniegtajiem atzinumiem, ministrija visām pašvaldību izglītības pārvaldēm nosūtīja aicinājumu pārliecināties, ka 5.-9. klases izglītojamie speciālās pamatizglītības programmas apgūst uz spēkā esoša valsts komisijas izsniegta atzinuma pamata. Analoģiska informācija un aicinājums ir publicēti arī Izglītības kvalitātes valsts dienesta tīmekļa vietnē⁵.

Lai nodrošinātu izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam⁶ paredzēto pasākumu kopumu augstas kvalitātes speciālās izglītības un iekļaujošas izglītības pieejamībai, ministrija ir izstrādājusi informatīvo ziņojumu „Par speciālās izglītības iestāžu tīkla izvērtējumu”⁷, kurā ir iekļauti vairāki būtiski jautājumi⁸, tostarp uz speciālās izglītības jomu attiecināmā normatīvā regulējuma izvērtējums un priekšlikumi tā pilnveidei.

Atbildot uz jautājumu par iekļaujošas izglītības sistēmas pilnveidošanas pasākumiem, informējam, ka:

1. Ministrija no 2022. gada 24. februāra līdz 10. maijam ir apmeklējusi 21 jeb 49% no speciālām izglītības iestādēm (Kurzemē četras, Zemgalē četras, Latgalē piecas un Vidzemē astoņas) un veikusi sarunas ar 13 pašvaldībām par to administratīvajā teritorijā esošo speciālās izglītības iestāžu tīkla pilnveidi. Minēto apmeklējumu rezultātā Ventspils novada pašvaldība pieņēmusi lēmumu likvidēt Annahites pamatskolu, savukārt Cēsu novada un Rēzeknes un Jelgavas valstspilsētu pašvaldībām tika vērsta uzmanība, ka to administratīvajā teritorijā esošajās

³ Pārbaudes kartes rediģēšanas iespēju papildināšana ar atbalsta pasākumu izvēlni daudzlietoāju režīmā, rokasgrāmatas ievietošana lietotāju režīmā, pāreja uz hiperteksta drošas pārsūtīšanas protokolu (HTTPS), atzinuma izsniegšanas kārtības uzlabošana ar atbalsta pasākumu izvēles aprakstu sagatavošanu, komisiju darba analīzes pilnveidošana, kā arī statistikas datu apkopošanas kritēriju pilnveidošana.

⁴ Tostarp kādā veidā tiks novērsta komisiju atzinumu spēkā esība ārpus tiesību aktos noteiktajām pilnvarām un kā tiks veicināta izpratne par bērna tiesībām turpināt iegūt izglītību vispārīzglītojošā izglītības programmā bez jauna komisijas atzinuma.

⁵ <https://www.ikvd.gov.lv/lv/jaunums/pasvaldibu-pedagogiski-medicinisko-komisiju-izsniegtie-atzinumi-ir-piemerojami-tikai-lidz-4-klasei>

⁶ Pieejamas: <https://likumi.lv/ta/id/324332>

⁷ Pieejams: <https://tapportals.mk.gov.lv/>

⁸ Speciālās izglītības iestāžu datu analīze, tostarp speciālās izglītības iestāžu-attīstības centru raksturojums, profesionālās pamatizglītības programmu un to īstenošanas raksturojums, speciālās izglītības iestāžu internātu, pedagoģiskā personāla raksturojums, speciālās izglītības iestāžu finansēšanas kārtība, atbalsta personāla nodrošinājums, speciālās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksa, iekļaujošas izglītības attīstība un tās ietekme uz speciālās izglītības iestāžu tīklu, esošā speciālās izglītības iestāžu tīkla raksturojums un vīzija, atbilstoši izvērtēto speciālās izglītības iestāžu skaitam, priekšlikumi ilgtspējīga speciālās izglītības iestāžu tīkla veidošanai atbilstoši izglītojamo speciālajām vajadzībām un turpmākā darbība.

- speciālās izglītības iestādēs-attīstības centros tiek īstenotas normatīvajiem aktiem⁹ neatbilstošas speciālās izglītības programmas, t.i., vispārizglītojošās izglītības programmas, kā arī speciālās izglītības programmas, kuras īstenojamas iekļaujoši vispārizglītojošās izglītības iestādēs. Lai nodrošinātu bērna tiesībām un interesēm atbilstošu speciālās un iekļaujošās izglītības ieguvu, ministrija plāno līdz 2023. gada 31. maijam apmeklēt pārējās speciālās izglītības iestādes, veikt sarunas ar pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvjiem par speciālās izglītības iestāžu tīklu un iekļaujošās izglītības attīstību katrā no Latvijas novadiem.
2. Pašvaldībām noteikta prasība¹⁰ valsts budžeta mērķdotāciju sadalē izglītības iestādēm pedagogu darba samaksai ne mazāk kā 7% izlietot atbalsta personāla darba samaksai, lai veicinātu izglītojamiem ar speciālām vajadzībām nepieciešamo atbalsta personāla pieejamību.
 3. Kvalitātes dienests 2022. gada 8. septembrī organizēja konferenci „Izglītības kvalitātes monitorings iekļaujošai izglītībai”, kuras laikā tika vērsta uzmanība uz izglītības pārvaldības jautājumiem, piemēram, izglītības politiku un iekļaujošajā izglītībā plānotām izmaiņām, aktuāliem projektiem un iniciatīvām iekļaujošās izglītības veicināšanai, kvalitātes nodrošināšanas aktualitātēm.
 4. Centrs regulāri organizējis profesionālās kompetences pilnveides seminārus¹¹, kuros izglītības iestādēm, pašvaldību izglītības pārvaldēm un pašvaldību komisijām aktualizēts iekļaujošās izglītības jautājumus, tai skaitā par izglītojamo ar speciālām vajadzībām speciālās izglītības programmu apguvi vispārizglītojošās klasēs.
 5. 2022. gada decembrī (datums vēl tiek precizēts) notiks profesionālās kompetences pilnveides seminārs pašvaldību komisiju vadītājiem ģimenes un bērnu tiesību aizsardzību jomā, lai veicinātu viņu izpratni par atzinuma pieņemšanas tiesiskajām sekām. Minētajā seminārā plānots izskatīt ar pašvaldību komisiju darbības tiesiskuma nodrošināšanu saistītus jautājumus¹², tostarp par iespējamām sekām pašvaldību komisijas nepamatoti pieņemto lēmumu dēļ.
 6. Speciālās un iekļaujošās izglītības jautājumu vispārējās un speciālās izglītības iestādēs, kā arī jautājumu par darbu ar izglītojamajiem ar uzvedības traucējumiem un sociālās korekcijas izglītības iestādes izglītojamajiem skatīts š. g. 28. septembrī un 5. oktobrī Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdēs.

Ministrija izsaka gatavību nepieciešamības gadījumā tikties ar tiesībsargu un pārrunāt ar

⁹ Vispārējās izglītības likuma 51. panta piektā daļa un Ministru kabineta 2016. gada 29. marta noteikumu Nr. 187 „Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā speciālās izglītības iestādei piešķir speciālās izglītības attīstības centra statusu” 4.1. apakšpunkts (pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/281256>).

¹⁰ Ministru kabineta 2022. gada 21. jūnija noteikumu Nr. 376 „Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs un valsts augstskolu vispārējās vidējās izglītības iestādēs” 13.2. apakšpunkts (pieejams: <https://m.likumi.lv/ta/id/333475>).

¹¹ 2022. gada 8. un 21. aprīlī – „Bērna faktisko vajadzību identificēšana izvērtēšanas procesā un logopēdu iegūtās informācijas ievadīšana Valsts un pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju informācijas sistēmā”, „Komunikācija un pedagoģiski medicīnisko komisiju speciālistu kompetence”, „Bērna valodas attīstības veicināšana un valodas traucējumu korekcija”; 2022. gada 15. un 17. jūnijā – „Bērnu un pusaudžu ar traumu faktisko vajadzību identificēšana, atbalsta pasākumu noteikšana un izvērtēšanas rezultātā psihologu iegūtās informācijas ievadīšana Valsts un pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju informācijas sistēmā”, „Iekļaujošās izglītības aspekti bērniem un pusaudžiem ar traumu attīstības psihopataloga skatījumā, ārsta psihoterapeita pieredze”, „Psiholoģiskās izpētes veikšana un izglītojamā vajadzību identificēšana atbalsta pasākumu noteikšanai kompetenču izglītības kontekstā”, 2022. gada 16. septembrī un 18. oktobrī – „Bērnu un pusaudžu faktisko vajadzību identificēšana, atbalsta pasākumu noteikšana un izvērtēšanas rezultātā speciālo pedagogu iegūtās informācijas ievadīšana Valsts un pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju informācijas sistēmā”, „Kompleksa funkcionēšanas novērtējuma veikšana un izglītojamā vajadzību identificēšana atbalsta pasākumu noteikšanai” un „Bērnu un pusaudžu mācību vajadzību identificēšana un atbalsta pasākumu noteikšana iekļaujošās izglītības kontekstā”.

¹² Uzmanība tiks vērsta arī tādiem jautājumiem, kā personu datu apstrāde, informācijas konfidencialitāte, informācijas sistēmas identificēta lietotāja paroles nodošana lietošanā citai personai (atbildība un sekas), amatpersonas atbildība nekorektas datu apstrādes gadījumos, vecāku un bērnu tiesības un pienākumi izglītības jomā, un risinājumi gadījumos, kad vecāki neievēro bērnu tiesības uz bērna spējām, attīstības līmenim un veselības stāvoklim atbilstošu izglītības ieguvu.

atzinumā ietverto rekomendāciju izpildi saistītos jautājumus.

Valsts sekretāra vietniece,
valsts sekretāra pienākumu izpildītāja

S. Šmīdlere